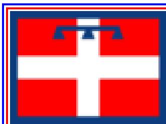
Wikipedia

Amonita

Vos an lenga piemontèisa

Për amprende a dovré 'l sistema dle parlà locaj ch'a varda sì.

IT Aiuto per la lettura
ES Ayuda para la lectura
EN Help for Reading
Rintré ant la Piòla
Contaté j'Aministrator
Lìber për Amprende
Coression ortogràfica
Tastadura piemontèisa
Portaj e Proget
Agiut pr'ij Contributor
Travajòt sempi

J'**amonite** a j'ero dij molusch cefalòpod marin ch'a vivìo ant l'era scondaria. As son dësmortasse a la fin ëd col'era, 65 milion d'agn fa.

Descrission

Costi animaj a j'ero protegiù da na cuchija a forma dë spiral piata constituìa da na serie d'ambient. L'esam dij fòssij a përmet nen ëd savèj a lòn ch'a smijavo sti animaj e coma as comportavo. Tutun, la strutura ëd soa cuchija a arvela na parentela s-ciassa con ij nàutij, d'animaj assè ràir confinà an chèiche zòne dl'océan Passìfich dont a na resto mach pi ses ëspece. Lë studi dij nàutij a l'ha përmëttù ëd capì mej la fasson ëd vive ëd j'amonita.

Ël nàutil, amparentà a le pieuvre, a ciapa soe prede con dij tentàcoj fornì 'd ventose e a bogia për mojen d'un sifon.
As pensa antlora che ëdcò j'amonite a l'èisso dij tentàcoj, miraco vàire desen-e, con dle ventose për ciapé soe prede. A jë sgnacavo peui con soe massëlle còrnee sëmijante a 'n bech ëd papagal.

As pensa ëdcò ch'a dovìo spostesse giutand-se con un sifon. Ij cit ëspassi dla cuchija, ch'a restava dëdzora a l'animal, a j'ero ampinì ëd gas. L'animal a stasìa ant ël darié dë sti cit ëspassi, ch'a l'era ël pi grand, e a na fabricava an continuassion ëd neuv, mincadun pi grand che ël precedent. Ël sifon a përmëttìa a l'animal d'ampinì ël penùltim ëd costi-sì d'eva e ëd regolé përparèj soa manera ëd floté, podenda monté, fonghé o resté al midem livel.
Jë spostament as fasìo për mojen d'un cit tubo che l'animal a podìa orienté e ch'a campava fòra dl'eva, possand la bes-cia ant la diression opòsta.

Biodiversità

As conòsso pi 'd 5000 spece d'amonite, ch'as son sucedusse durant tuta l'era scondaria. As diferensio për soa taja (cheidun-e a passavo ij doi méter e mes ëd diàmeter), soa forma e ij motiv ëd soa cuchija. Le separassion andrinta a la cuchija a dvento soens visìbij cand costa-sì a l'é consumà e cost dissegn e përmet d'identificheje.

A l'é probàbil che chèiche spece a vivèisso al largh e a virolèisso ant j'océan a l'arserca ëd pess e ëd cite amonite. Le pi cite as nurìo ëd plàncton; d'àutre a vivìo davzin al fond, sërcand ëd grancio, ëd cuchije o d'animaj mòrt.

Ij fòssij d'amonite a dòmino soens an quantità j'àutre spece marin-e, lòn ch'a mostra soa amportansa ant ij mar dël Mesosòich.